

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: . . . . . Vidéken: Egy hóra . . . . . 1 kor. Egy hóra . . . . . 2 kor. 50 fill. Negyedévre . . . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . . . 50 .		Felelős szerkesztő: HEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és lap tulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECZEN, Piac-utóza 47. és 49. szám.
--	--	---	--

Népgözfürdő Debreczenben.

Debreczen, augusztus 12.

A kerületi munkásbiztosító pénztár vezetősége arra kérte Debreczen város tanácsát, hogy a város tulajdonát képező gözfürdőt hetenként bizonyos időközökben engedje át kizárólag a munkások használatára.

A tanácsban akadtak, akik szörnyen illetéktelennek és megvalósíthatatlannak találták ezt a kérést. Miért? Hiszen az uri, előkelő közönség kénytelen volna akkor elmaradni a fürdőből, mert a társadalom vezető krémje csak nem fürdik abban a fürdőben, melynek vízei a plebsnek a szennyét is mosogatja. Így gondolkodtak és vélekedtek sokan és pedig meglehetősen helytelenül és — hogy úgy mondjuk — oktalanul, mert az ilyen középkori szűklátókörű felfogásért a mai modern világban legalább is kinevetik az embert.

Nagy városokban a legmodernebb és a higiénia minden új kívánalmával berendezett fürdőket a társadalom minden rétege egyformán igénybe veszi. A képviselőtől lefelé a vasmunkásig vagy boltiszolgáig mindenki egyforma élvezettel és szeretettel lubickol a gözfürdő nagy közös medencéjében és senki-ek

sem jut eszébe különbséget tenni fürdőző és fürdőző között.

Ez már túlhaladott álláspont. Ezen ma már vitatkozni sem lehet.

A tanács jogügyi és pénzügyi bizottságában már — úgy látszik — elvetették az ősdi felfogást és megértették, hogy egy ilyen nagyfontosságú kérdést ma már nem lehet csak úgy arisztokratikus fensőséggel elintézni. E bizottságok ugyanis teljesítendőnek tartják a betegsegélyző pénztár kérelmét, oly formán, hogy hetenként két napon át délután 4 órától 6 óráig engedtessek át a fürdő a munkások használatára, azonban a szükséges szappanról és törülközőről, valamint személyzetéről a betegsegélyző pénztár köteles gondoskodni.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan szóba került egy egészen új és minden modern kellekkel felszerelt népgözfürdő létesítése is.

Ez eszme szép és tekintettel a város nagy vízhiányára, közegészségügyi szempontból igen nagyon fontos.

A modernül berendezett nagy fürdőket egyedül azok olcsósága teszi általános közhasználatúvá és egyedül ezen kellekek avatják a fürdőt igazi népgözfürdővé.

Nem a társadalmi osztályozás, de a demokratikus együvéhozás az eredménye a jó és népszerű fürdőnek.

A fürdő közegészségügyi és köztisztasági intézmény legyen csupán és ebből fakad a legüdvösebb és legaldásosabb demokrácia.

Debreczenben vajha mihamarabb megvalósulna a most felvetett ugynevezett népgözfürdő eszméje. Mert mostani fürdőink nem felelnek meg egészen a modern higiénia minden követelményének és e mellett drágák. Kicsinyek ahhoz, hogy a lakosság nagy tömegét kielégíthetnék és így arra szorítkoznak, hogy csak a társadalom uribb elemei vehetik igénybe. Innen fakadt a megütközés egyesek részéről, mikor a betegsegélyző pénztár a munkásoknak szélesebb méretű bebocsátását kérte a tanácstól.

Egyelőre fogadja el a betegsegélyző pénztár a tanács jogi és pénzügyi bizottságának elvben való hozzájárulását és reméljük, hogy a tanács annak idején szankcionálni fogja ezen állásfoglalást.

A népgözfürdő létesítésének kérdése ezzel felszínre kerül és hisszük, hogy mire a kérdés megérik arra, hogy a megvalósítás részleteiről lehet beszélni, akkorára minden akadály elhárul az utóból és ez intézmény létesítésével isbebizonyul az, hogy a fürdő kérdése a huszadik században már nem társadalmi osztálykérdés, hanem tisztán közegészségügyi és köztisztasági kérdés.

Művészek között.

A híres tenorista, Fulcan Labourasc, orkánszerű sebességgel rontott be szállodabeli szobájába, ahol imprezáriója, Lourdier René már dolgozott.

— Nos, Lourdier, — kezdte — ugye bár már mindent hallott? Tudja a szerencsétlenséget?

Lourdier jökédvő, vörös arcát a „csillog” felé fordította s szolt:

— Milyen szerencsétlenséget?

— Lourdier, ne gunyoljon engemet! Mondanom kell e szóval is önnek, hogy a városi hatóság, dacára formális szerződésünknek, ma este a Grand Theatreban egy jótékony célú előadást rendez, Isten tudja mi esoda áldozatok javára!

— Igen, a hajókatasztrófa áldozatainak javára.

— Akkor hát mi nem játszhatunk ma. Pont sur Giroudeban, egy városban, ahol bizonyos vagyok a saját közönségem felől, ahol imádnak, ahol, mikor arra megyek, el kell bujnom az ovációk eől! Es maga nevetés nélkül fogadja ezt a hirt!

Lourdier felkelt helyéről s rosszindulatúan nézett a dühöngő tenoristára.

— Kedves Labourasc, — mondta szelíden — jobb volna, ha egy kis sétát tenne a városban.

— Lourdier, ha nem tartóztatnám magamat...

Hangosan felkacagott s vállat vont.

— Ime, ez annak következménye, hogy az ember délután négykor kel fel az ágyból. Ha ön is fel kelt volna reggel hatkor mint én, akkor tudnia kellene, hogy már minden el van rendezve.

— Megkérdezés nélkül? Es hogyan, ha szabad kérdeznem?

— Ugyan, azt várta volna, hogy lessem amig felébred? Nos kedves Labourasc barátom, én egész egyszerűen kibéreltem az Impéria teámet ma estére, a Progres-tér nagy music-hallját.

Labourasc rettenetes kiáltást hallatott.

— En! — ordította. — En, Labourasc? En, aki a világ legnagyobb színpadjain arattam diadalokat? En egy music-hallban énekeljek, tudós kutyák és szemfényvesztők társaságában? De ön elfelejti, hogy én Labourasc ur vagyok! A becsületrend lovagja!

En minden hajótörést szen edett Lourdier nyugodt mosolyán.

— Nincs igaza, hogy így kiabál! Hallgasson ide Labourasc, ezt én mind előrelátam, nincs mitől tartania. Erre az estére az Impéria kizárólag a mienk. Es a maga jelenléte erre a néhány órára egy nagy lirikus színpaddá változtatja azt.

Majd, nem minden malicia nélkül tette hozzá:

— Es már azt telefonálják nekem, hogy eddig 2650 frankért adtak el jegyeket.

Labourasc végre megadta magát s mivel az előadást fél tízre tervezték, még egy kis sétát is tehetett a városkában s örömmel vette tudomásul, hogy hirdetősi táblái mindenütt magukra vonták a járókelők figyelmét.

Azután még elment az Impériához is, hogy megnézzze a terem díszítését. Habár még csak nyolc óra volt, már mégis mindent kivilágítva talált. Rettenetes gyanu fészkeite be magát agyába s egy cirkáló-jegyet vásárolva magának a pénztárnál, belépett a terembe. Minden ülés el volt foglalva. A színpadon egy bioklista produkálta magát nagy művészettel.

— Labourasc ur tehát most ma este lép fel? — kérdezte a tenor, szomszédjától.

— Igen, — felelte a másik — de mivel az csak kilenc órákor kezdődik, az igazgatóság mérsékelte helyárrakkal egy bucsu-estét rendezett Trilby ur, a híres egyensúlyozó művész javára.

Labourasc szinte átgázolt az emberekben, míg az igazgató szobájához jutott.

Az öreg Favier, egy marseillesi ur, aki csaknem minden művészt ismert, kinyújtott kezekkel sietett felé.

— Jó estét, kedves mester! Mily bol-

? ! Hajnalba hajnal előtt ! ?

Közjogi vita a csatornázás körül.

Visszautasított felelkezés.

A csatornázási munkálatok előhaladását lépten-nyomon kisebb-nagyobb jelentőségű kérdésekkel akadályozzák. Most a közegészségügyi mérnöki osztály kiküldött ellenőrző közege adott be felelkezést a tanács ama határozata ellen, hogy a házi-csatlakozások létesítéséhez drótbetétes csöveket és nem kőanyag csöveket kell használni.

Az ellenőrző segédmérnök, Szlovák Jenő a tanács e határozatát felelkezéssel meg. Az ügyet a jog- és pénzügyi bizottság mai ülésén Körner Albert tb. főjegyző ismertette. Előadásában elmondta, hogy az építőbizottság a cizellált, vagyis a drótbetétes csövek alkalmazása mellett foglalt állást, a tanács is ilyen irányban döntött s miután az ellenőrző közeg a kőanyag csöveket akarta alkalmazásba vétetni, a tanács az egész ügyet visszaadta az építési bizottságnak, a mely újra a drótbetétes csövek alkalmazását ajánlotta. A tanács e határozat nyomán újra kimondja, hogy maga is a cizellált csövek alkalmazását rendeli.

Szlovák Jenő ellenőrző segédmérnök e határozat ellen jelentett be most felelkezést, amelyet a mai jog- és pénzügyi bizottság vett tárgyalás alá.

Körner Adolf tb. főjegyző ismertette a belügyminiszter által jóváhagyott építési föltételeket, amelyek a körvonalaikkal az ellenőrző közeg jogait is. E föltételek szerint az ellenőrző közegnek nincs joga a közgyűlés elé felelkezéssel járulni a tanács határozata ellen. Azért első sorban azt tartja eldöntendőnek, hogy a felelkezés jogosult-e s csak azután lehetne az érdemleges tárgyalásba belemenni.

Révi Nándor dr. azt tartja, hogy a felelkezést fogadják el és terjesszék a közgyűlés elé, már csak azért is, mert így az

egyek kérdések hamarabb nyernek elintézészt, mintha az ellenőrző közeg a főispánnak és a belügyminiszternek tenne jelentést.

Márk Endre dr. abban, ha az ellenőrző közeg felelkezését elfogadják, a város autonómiájának megsértését látja. A törvény világosan megmondja, kinek van joga közgyűlés elé menni felelkezéssel a tanács határozata ellen. A törvényen felül senki sem emelkedhet s azonkívül a belügyminiszter sem tehet intézkedéseket. Közjogi kérdésnek tekinti ezt a kérdést s nem engedí, hogy a város autonómiáján a házműnyen részt üssenek egy ilyen felelkezés megengedésével. Különben is gyorsabb elintézészt nyer a kérdés, ha a miniszter intézkedik, mintha a közgyűlés elé kerülne, mert a belügyminiszter 48 óra alatt intézkedhetik, míg a közgyűlés összehívása hosszú időt vesz igénybe.

Aczél Géza főszólamása után, amelyben a főmérnök kijelentette, hogy ő maga is szeretné, ha a dolog a közgyűlés elé kerülne. A jog- és pénzügyi bizottság hozzájárult az előadó javaslatához és kimondta, hogy az ellenőrző közeg nem felelkezhet a közgyűléshez a tanács határozatai ellen, hanem tartozik a rendes hivatalos utat betartani. A kérdés érdemleges részét azonban a közgyűlés elé lehet vinni, valamelyik bizottsági tag interpellációja, vagy indítványa révén.

A komáromi főispán esküje. Komáromból táviratozzak: Kurthy Lajos Komárommegyei és város ideiglenes főispánja tegnap tette le a varmegyei hivatalos esküjét. A főispánt partikulonosság nélkül melege ovációkkal fogadták. A főispán később a városonal is letette az esküt.

Vilmos császár Bécsben. Bécsből táviratozzak: Frigyes főherceg bályei birtokán a vadászat, amelyen Vilmos császár is részt vesz, szeptember 16-tól 19-ig tart. Vilmos császár 16-an reggel érkezik meg kíséretével Mohácsra, ahol Frigyes főherceg fogadja, s onnan hajón együtt utaznak Karapancsra, Frigyes főherceg birtokának állomásáig.

bourasc — de mindezt önt teszem felelőssé!

S ezzel jelentősen fordult Favier felé. Ezen az estén életének egyik legnagyobb sikerét élvezhette. Gyönyörű hangjának csengését a dührohamból nem rontották meg, a közönség leirhatatlan ovációkban részesítette.

De azért nem bocsátott meg Lourdiernek s sokszor szemére vetette, hogy őt ilyen nagyon megsértette. De az imprezációra ez nagyon kevés hatást tett. Három hét múlva, mikor a tournéinak vége lett s Labourasc a vasuton ismét ezzel kezdte boszantani imprezációját, ez nyugodtan szólt:

— Igaz, csaknem elfelejtettem önnek megmutatni azt a levelet, amelyet ma reggel kaptam s amely szintén erre a kis esetre céloz...

Labourasc kiragadta a levelet kezéből s olvasta:

„Kedves Lourdier ur! Fájdalmas meglepetéssel hallottam, hogy híres kollégám, Labourasc ur csak nagynehezen egyezett abba bele, hogy ugyanazon a színpadon jelenjen meg, ahol én. S hogy többi indoka között azt is felhozta, hogy ő becsületrend lovagja s mint ilyennek derogál neki egy pojácával egy fedel alatt játszani. Megvallom, ben nem is megvan a szerénytelenség magamat

Uj százkoronások.

Milyen lesz az új bankó?

Az Osztrák-Magyar Bank a hivatalos lap mai számában tudomására hozza mindazoknak, akiket illet, hogy e hónap 22-én új százszorosbankók jelennek meg a színen. A régi százszorosok nyolc év óta vannak forgalomban és 1912. évi augusztus 31-ike az a végső határidő, ameddig az öreg százszorosokat ke kell szolgáltatni azoknak, akiknek juttott. Sajnos, e szép hazában sokan megérik az új százszoros születésnapját, akik előtt a régi is vadona új lenne. A régi bankókat 1918. augusztus 31-éig az Osztrák-Magyar Bank fő- és főintézetei már csak átváltás végett fogadják el. Azok részére, akiknek nem lesz alkalmuk közelebből megismerkedni az új bankóval, itt közöljük a pontos leírását, úgy, ahogyan a hivatalos lap mondja:

A jegykép jobboldali nagyobb részén úgy a magyar, mint a német oldalán derékszögű keretben a felső balsarokban a magyar korona országainak címere, illetőleg a babérral övezett ausztriai császárisas látható. Ettől jobbra egy eszményi alak mellképe van, melynek alsórésze a kép egész szélességét elfoglalja. A kép alsó részét elfoglalják az eszményi alak jobb válla és egy virágfüzér, melyet ez az alak két kezével tart. A virágfüzér közt négyszögletes mintázású ruha látható. A hátter, éppúgy, mint az alaknak abból kiemelkedő ruhája és virágfüzér guillochétechnikai módon vannak ábrázolva. A keretnek felső része egy nagyobb középrozetárból áll; ennek oldalát két tojásdadalakú, a „100-as” számot tartó, egyszerűsített a keretnek két felső sarkát képező rozetta díszíti. A keretnek három kisebb és két nagyobb, felváltva egymáshoz fűzött rozettából álló alsó részét a felsővel bal és jobb felől két-két kisebb rozetta köti össze. A jegyképnek valamivel kisebb baloldali részen kekszínben a bankjegy színeve, valamint a bank cégjegyzése olvasható. A cégjegyzés és a büntetési határozat közé a magyar oldalán a szám, a német oldalán a sorozat van vörösszínben nyomtatva. Az alapnyomat tarka; rajta domborművés modorban tartott véset alapon kis dűlt négyszögletű díszítmény a „100-as” számmal váltakozik.

Ez a festői leírás bizony nem nagyon alkalmas arra, hogy magunk elé tudjuk képzelni az új bankót. A kissé zavaros is-

művészek tartani, annál inkább, mert én művészetemet magam teremtem s nem a másokét interpretálok. Ami pedig a dekorációt illeti, ennél a kérdésnél inkább nekem lenne a jogom panaszkodni, mert én is a becsületrend lovagja vagyok. Két év előtt szerezttem azt meg, Szudánban, Ktembe-Pasantban, mikor a tiralleuröknél voltam katonai szolgálatban. De mivel a deszkákon vagyok kénytelen megkeresni a kényeremet, azt tartom, hogy nem illik a becsületrend színeljét viselni a gomblyukamban. S Labourasc ur, ha más címen is, de szintén a deszkákon keresi a kényerét. Szeretném, ha megmondaná híres kollégámuak, hogy engemet a harcúren tüntettek ki e színellettel s hogy ennek dacára nekem még sohasem derogált velem ugyanezen a színpadon játszani... Fogadja stb. Berthier, álnéven Tribby.”

Labourasc kissé sápadt volt, mikor a levelet visszaadta.

— Ez csak azt bizonyítja, — mondta vállat vonva, — hogy mr. Berthiernek, álnéven Tribbynek nem ugyanaz a felfogása a hivatása méltóságáról, mint nekem.

— Nos, — felelte Lourdier csendesesen — nem fogsz haragudni öregem, ha szintén megmondom, hogy nekem a kettő közül az ő felfogása tetszik jobban.

A legjobb minőségű befőtt üvegek minden nagyságban. — Kerti golyók nagy választékban a legutányosabb árban. — Kep keretezés a legszebb kivitelben.

Épület üvegezés a legolcsóbb árban.

Üveg és porcellán legolcsóbb bevásárlási forrás
GLÜCK JÓZSEF
Piac-u. 6 a nagytemplom mellett.

mertetésnél föltétlenül érthetőbben beszélne számtalan ember előtt, egy frissen nyomott mutatványszám.

Az Osztrák-magyar bank fötanácsosa arról is intézkedett, hogy a használatlanná vált vagy sérült 1910. évi kibocsátású 100 koronás bankjegyeket hogyan cserélik ki illetőleg annak részeiért mennyi térílenek meg. Erre vonatkozóan a fötanács a következőket határozta el: A kopás által használhatatlanná vált, de minden részükben teljes bankjegyeket valamenyi bankintézet fizeteskép foadja el. A sérült 100 koronás bankjegyekért járó megtérítési összeg céljából azok 100 egyenlő mezőre osztatnak fel. A bankjegyeknek beosztása oly hálózat alkalmazása által történik, mely derékszögű keretbe van illesztve és akként készült, hogy a keret belső térfoglalata a 100 koronás bankjegy alakját teljesen határolja és ezt vízszintesen és függőlegesen húzott vonalak által 10-10 egyenlő szélességű közre osztja, míáltal 100 egyenlő nagyságu 16,3 milliméter széles és 10,8 milliméter magas négyzetű mező képezetik.

Az elmebajosok napja.

A nyomorúság pusztítása.

Tegnap éjjel és a mai nap folyamán elmebajosok két esetben is adtak dolgot a mentőknek.

A nyomor követelt megint két áldozatot. A nyomor, mely nem ismer kiméletet, nem ismer irgalmat. Csak pusztít ott, ahova lecsap és áldozatainak száma egyre csak nő.

A nyomor betegséget, nyavalyát szül, az ezen való elbusulás és mélyeséges töprengés megtámadja a gondolkodó agyat és eltomptítja tereszerű, fegyelmzett, logikus működését.

Két szerencsétlen élhalottról számol be napi krónikásunk az alábbiakban. Mindkét elmebajos a kórházban van.

Egy fiatal asszony tragédiája.

Tegnap a késő éjjeli órákban az Olajtűből egy 22 éves fiatal asszonyt szállítottak be a kórházba. Kitért rajta az elmezavarodottság. Biharai Kálmánnak hívják. Az ura Debreczenben bevonult katonai gyakorlatra. Az asszony legutóbb Újpesten lakott, ahonnan most lejött Debreczenbe, az urát meglátogatni.

Nem csupán és főleg nem a látogatók kedvéért jött az asszony az ember után, hanem különféle belsőbb családi differenciák voltak közöttük, melyeknek elintézése volt inkább a főok.

Az asszony, aki egy darabig az anyósánál lakott, meghasonlott vele és azt határozta, hogy cselédkönyvet vált és szolgálatba lép. Rettenetesen gyötörhette a lelkét három apró gyermekének sorsa, akiket ilyen siralmas nyomorúság közepette nem tudott szeretni. A férjét elvette tőle az állam azzal, hogy behívták fegyvergyakorlatra, piciny gyermekeit szanaszéljével kellett hagyogatnia, neki magának pedig idegen házhoz szegődni, hogy kenyerét megkereshesse.

Ez a megdöbbentően szomorú sors elvette szegénynek az eszét.

Most ott van a többi halottak között.

Férje lépéseket tett, hogy a három apró gyermek az állami gyermekmenhelyen elhelyezést találjon.

Megőrlt egy hétgyermekes családapa.

A mai szociális nyomorúság feneketlen

tengerében száraz és ezrek süllyednek el naponta, mert magukat és családjukat nem tudják eltartani. Az éhező gyermekek nyomora fölötti töprengésben megőrlt Hadadi Zsigmond 89 éves napszámos, akinek 7 élő gyermeke kőr naponta kenyeret és álmotadó hajlékot.

A szerencsétlen ember a Gerébi-telepen lakott. Borzasztó nagy nyomorban élt családjával. Bármennyit keresett volna is, ez mind kevés lett volna csupán kenyérré is a nagy családnak.

Az agya megbomlott szegénynek. Aza rögösméje támadt, hogy ő a jóságos atyáisten, akinek hatalmában áll mindent felforgatni.

Pénteken délután beszállították a kórházba.

Soroznak.

*

„Nem parancsol nékem, nem parancsol nékem...” „Ne sirj kis lány, ne sirj...” Ettől hangosak most az ország községei és ezt fogjuk hallani néhány nap múlva Debreczenben is. Szóval soroznak. És mindazok a boldog vagy boldogtalan leányok, akik 21 év előtt látták meg a napvilágot, kötelesek pörére vetkőzve megjelenni a sorozóteremben. Ha tauglich, ha nem tauglich. ezen a formalitáson minden férfinak át kell esni. Abban a pillanatban megszűnik az összes belénk nevelt szemérem, vagy álszemérem és a hívó szóra meg kell jelenni a paradicsomi mívoltunkban a tekintetes sorozó-bizottság előtt. És ott minden kiderül. A legbugosabb nadrágu dandi egyszerre törékeny náddá változik, amint a mércésre állítják s fejére csapódik a kis deszkalap, a mely megmutatja, hogy megütötte-e a mértéket, vagy sem. De ha megütötte, ha nem, mindkét esetben baj: Szomorú és rossz dolog, ha be kell vonulni katonának; de ha meg „antauglich” az ember, az félig-meddig szegény. — Nem egyszer olvasható, hogy egyik másik falusi legény öngyilkos lett, mert nem tudta túlélni a szegényt, hogy „nem viszik el a legények elejével”.

De azért azok örülnek csak igazán, a kiket nem hívnak be október elsejére. Szi vesen elviseik a besorozotak gunyos tré fáit, lenézését, csak kapkodhassák fel nadrágjukat és hagyhassák ott a rideg termet. Mint vásáron a marhát, úgy vizsgálgatják az embert, hogy beválik-e emberölőnek vagy ágyutöltőnek.

— Fersen heben! — kiált egy főhadnagy — s a meztelen ifju, esetleg doktoris vagy bankhivatalnok ijedten kapja föl a lábát, míg titokban kéri a mennyek urát, hogy csak két-három pillanatra változtassa ludtálpúvá.

Es a bizottság műértő szemmel mustalgatja az anyagot, megfogdossák a karját, a combját, lélekzetet váltatnak vele s ha nem tetszik nekik, röviden így nyilvánítják véleményüket:

— Smarrn! Niemand!

Az áldozati bárán pedig némán türi a tréfás inzultusokat. Hiszen ha rajta volna a nadrágja és Ferenc József-kabátja, biztosan kérne elégtételt, de így?... Meztele-nül?... Örül, hogy él s hogy összeszűdjék. De mikor kikerül a teremből, nagyot lélegzik, boldogan jut eszébe, hogy nem kell szalutálni majd káplártól fölfelé s ez örö-mével egyenes arányban nő önérzete is. A városnézetén még untauglichnak érzi magát, de a Hungária-kávéháznál, ha egy barátjával találkozik, már ismét újra a régi legény s szemével bizalmasan kacintgat feléle:

— Kétezer koronámba került. Szabadics bácsi kieszközölt.

Szabadics bácsinak azokat az urakat hívják, akik üzletszerűen foglalkoznak vele, hogy gazdag házak gyermekeit kiszabadítsák — innen a név! — a katonaságtól. Mert nagy szabadsághős volt Washington, sokat küzdött a szabadságért Tell Vilmos, de annyit kevés ember tesz, vagy tett a szabadságért, mint a Szabadics bácsik osztálya. Csupa tauglichot ment meg a katonáskodástól és ezért kenik a valódi untauglichok is Szabadics bácsira szabadságoltatásuk történetét. A látszat az ő pírjukat fogja, de aki nem teheti, az bizony bennmarad. Szórakoztatan veszi fel a más harisnyáját, vagy egyéb ruhadarabját s jókedvűnek tetteve magát, vonul le az udvarra, ahol sorba állítják a többi bennmaradt társával s feléjük harsog az első: Hapták! Felolvassák az eskümintát s a szegény reszeltől civil agyában nem marad más meg az elhangzott szavakból, mint... Hirrichtung... Pulver und Blei...

A Ferenc József-alapítvány.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

A király születése napjának évfordulójára tervezett ünnepségek legkiemelkedőbb pontja az az alapítvány, amelyet Debreczen város közönsége a király nevére tesz egyetemi hallgatók segélyezése céljából. Az alapítvány létesítésének kérdését ma a jog- és pénzügyi bizottság vette tárgyalás alá, hogy megfelelő véleményrel terjesszék a díszközgyűlés elé.

Az alapítvány.

A bizottság ülést ma délután három órakor nyitotta meg Vargha Elemér dr. tanácsnok. Az előadói tisztben K. Tóth Mihály dr. tanácsnok ösmertette a tanács javaslatát, amely szerint indítványozzák, hogy I. Ferenc József ő felsége nevére tegyen a közgyűlés 100000 koronás alapítványt, amelynek kamataiból elsősorban a Debreczenben létesítendő harmadik egyetem orvosi fakultásának hallgatói részesüljenek ösztöndíjakban.

A kérdéshez Márk Endre dr. szólalt föl először s azt kívánta, mondja ki a bizottság, hogy az alapítványt az orvosi fakultás hallgatóinak segélyezésére fordítsák elsősorban, ha azonban erre nem használhatnák föl a bölcsészeti kar hallgatók segélyezésére fordítsák a kamatokat.

Révi Nándor dr., Dóczy Emil dr. és Körner Adolf fölszólalása után a jog- és pénzügyi bizottság a következő határozati javaslatot foadta el:

Debreczen város közönsége a király születése napjának nyolcvanadik évfordulója emlékére 100000 koronás alapítványt tesz, a melynek kamataiból a debreczeni egyetemen elsősorban az orvosi fakultás, másodsorban a bölcsészeti kar fakultás hallgatóinak segélyezésére ösztöndíjakat ad ki.

Komlóssy Arthur emléke.

A fontosabb ügyek s néhány telek parcellázási kérvény elintézése után Révi Nándor dr. bizottsági tag tett indítványt Komlóssy Arthur emlékének megőrkítése tárgyában.

A bizottságnak — mondta az indítványozó — egy buzgó, szorgalmas, nagytehetségű és nagy érdemű tagja halt el: Komlóssy Arthur. Indítványozza, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvében örökítsék meg emlékét s tegyenek előterjesztést, hogy a világiatási vállalatnak, amelyet ő hozott létre kitartó, erős munkával és amelynek ő haláláig buzgó vezető tagja volt, — ülésterme részére festessék meg Komlóssy Arthur arcképét, hogy ez arckép legyen figyelmeztető és példára buzgító jele annak, hogyan

Weisz Adolf posztó kereskedése ideiglenesen a főtőzsdével szemben levő bódében. —

kell egy városát szerető, nagy lelkű, önzetlen polgárnak városa érdekében dolgoznia. A bizottság egyhanguan hozzájárult Révi Nándor dr. indítványához s annak értelmében fog előterjesztést tenni a közgyűlésnek.

Ingyen fürdő a munkásoknak.

A debreczeni munkáspénztár kérése.

Megemlékeztünk arról, hogy a debreczeni kerületi munkásbiztosító pénztár még ez év június havában arra kérte Debreczen város tanácsát, hogy a város tulajdonában lévő nagyterdei fürdőt hetenként meghatározott néhány napon át engedje át a munkások részére. Kérését azzal indokolta meg, hogy a munkásságnak egészségi és köztisztasági okokból föltétlenül szüksége van a fürdőre, mert Debreczen visszsegény város s így nincs természetes alkalom tisztálkodásra.

A tanács azonban ekkor azzal a megokolással tagadta meg a kérés teljesítését, hogy ha a munkásoknak megnyitják a fürdőt, a fizető közönség elmarad a fürdőből, ahonnan az uri közönséget riasztanak el.

A munkáspénztár azonban e helyt nem álló érvelés előtt nem hajolt meg s egy újabb kéréssel most már a közgyűléshez fordult és kijelentette, hogy a fürdőt csak meghatározott időkre kéri és pedig úgy, hogy a várostól csak a fürdőhelyiséget és a vizet kéri, egyéb mindennel maguk a munkások látják el magukat.

Ezt a kérdést tárgyalta ma a város jog- és pénzügyi bizottsága, amely K. Tóth Mihály dr. tanácsnok előadása nyomán hozzájárult a kérés teljesítéséhez. Ennek folytán javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a fürdőt ingyen használatra, három havi próbaidőre engedje át hetenként két napon négy órától hat óráig. Minden alkalommal husz-husz munkás veheti igénybe a fürdőt. A munkások maguk tartoznak gondoskodni a szappanról, törül- és fürdő ruhákról és kiszolgálásról. A pénztár egyúttal kijelenti, hogy anyagi kárt nem okoznak a munkások.

A jog- és pénzügyi bizottság Dóczy Emil dr. tiszti ügyész és Aczél Géza főmérnök pártoló felszólalása után el is fogadta az előadói javaslatot.

Ugyanekkor a tárgyalás befejezése után szóba került az is, hogy a munkáspénztár figyelemreméltó kérése és a körülmények úgy szociális, mint közegészségügyi szempontból szükségessé teszik egy népfürdő föllállítását.

Arról is szó volt, hogy ez irányban indítványt kellene lenni, de a bizottsági tagok elállottak ettől, miután K. Tóth Mihály tanácsnok fölvilágosította a bizottságot, hogy ilyen irányu megbízást a tanács már kapott s a tanács e kérdéssel foglalkozik is, de a jelentést, esetleg a konkrét tervet csak ez év végén fogják beterjeszteni.

Kettős családi dráma.

A hatodik véres merénylet.

Márton Béni 32 éves nagyváradi volt vasuti munkás tegnap délelőtt 10 óra tájban feleségét, aki tőle két hónapja különváltan él, az apja szőlőhegyi lakásán 9 méteres revolverrel, jobb hátsó koponya csontján és jobb karján meglötte s aztán maga ellen fordítva a revolverét, szíve és jobb halántéka tájára lött. A sérülteket be szállították a biharmegyei közkórházba. Márton Béni sérelése az orvosi vélemény szerint életveszélyes. Márton Béni pedig súlyos sérülést szenvedett.

Tegnap reggel Puskás Ferenc városi utkaparóval beszélt Márton Béni a hegyen és teljes józan állapotban ment egy darabig elmondva, hogy apózához megy, feleségét és gyermekeit meglátogatni. Elválva egymástól, körülbelül 10 perc múlva egy kiáltást hallott Puskás és visszanézve látta Márton Bényt, aki kalapját felé lengette s kiáltotta:

— Isten áldja meg, én megölöm magam! Puskás tréfának vette a dolgot s visszazólt, hogy várja meg, amidőn azonban Márton látta, hogy Puskás feléje tart, revolverével halántékába lött. Puskás aztán az arra menő üres szekérre feltette a megsérült embert és be szállította a biharmegyei közkórházba. Amikor Puskás a szekérről visszafelé ment, találkozott Kajtor Istvánnal, Márton Béni apósával, akinek mondtatta, hogy a veje meglötte magát. Kajtor erre hazasieltt és úgy találta meg leányát az uton egy kocsi téve, amint Szabó Zsigmond és Bódi József szomszédok szállították be a kórházba.

Ujjé, hogy lekötik

*

— Bútyók ur, olvasta?

— Igen. Mit?

— A fővárosi lapoknak ama híradását, hogy Keleti Juliskát a Fővárosi Orfeum a közelgő szezonra minden áron lekötni akarja...

— Ah, megható!

— Semmi megható. Eppen nem megható, hanem egyenesen képtelenség ilyen mit állítani.

— ??

— Mboh!... Ugy látszik, maga nem ismeri a debreczeniek jelenlegi kedvenét, a bájos Keletit. Mert, ha ismerné, tudná, hogy ez egy olyan könnyen izgó-mozgó, ugrándi nő, hogy ezt lekötni: az teljesen ki van zárva.

— Ne mondja, ne mondja!

— De mondom... Mit gondol, mi történne, ha csakugyan lekötnék? Ugyan ki mutatná meg a debreczeni közönségnek olyan grációzus mozdulatokkal és vállrúgásokkal, hogy a kis Pista miként lett gimnázista?... Látott maga ilyen izgó-mozgást? Soha. Kolosszális dolog ez. És ezt akarnák lekötni?... Igazán lehetetlen...

— Es mégis lekötik. Jaszt is lekötik.

— Maga viziló... Hát lehet azt lekötni?... Vagy amikor a nászutra ment két kis szunyogról énekel. Azok a kecses taglejtések! No ez egy mesés dolog. Magának, Bútyók, fogalma nincs arról... Nézze, nézze! Ilyenformán lejt a bájos nő, mikor azt csicsergi el, hogy a Pista miként lett

gimnázista. (Kék-vókszerű, izgómozgó taglejtésekkel utánozza Keletit és halkán a hastáncnótát dudolja. Grotosz módon rángatja egész felső testét.)

— Lekötik, lekötik! Ujjé, hogy mennyire lekötik! Azonnal lekötik!

(Telefon. Tíz perc múlva a mentők robognak elő és: bámulatos ügyességgel kényszerubbonyba bujtatják az izgó-mozgó, örületes rángástól galambtojás nagyságu csöppeket izzadó urat. Mentők a kocsiba tuszkolt áldozattal gyorsan el a balfenéken).

— Lám megmondtam, hogy lekötik! Ujjé, milyen erősen lekötik, hogy szuszszanni sem tud!

(Tabló)

Disznóiban lakó asszony.

A lakásnyomorúság feneketlen mélységeiből.

Gorkij Maxim orosz író tollára való az a mélységesen megdöbbentő nyomorúság, mely a többi sok közül most véletlenül a napvilágra került.

Nagyváradon rábukkantak egy öreg asszonyra, aki a szó igazi és egyenes értelmében disznóiban, négy hizó disznó rőfögő társaságában lakik.

Egy másik utcában meg egy magával tehetetlen öregember egy istállóban, tyukok, libák, kacsák és kecskék társaságában lakozik. Egy hónapra kerek három koronát kap a várostól. Ebből kell neki megélnie.

Egy nagyváradi újságíró feikereszte a lakásnyomorúság eme excentrikus példányait és borzasztó dolgokat tapasztalt.

A Fogoly-utca 4. számú házból egy alacsony disznóiból eszhuju, rettenetes külsejű öregasszony lépett, azaz mászott ki Disznóól a lakása: itt tartózkodik telennyáron Puj Anna, aki ugyancsak jobb napokat látott valaha. Négy korona segítséget kap egy hónapra a várostól. A disznóólat egyébként ingyen kapja egy jószívű elgánytól, csak egy pár malacot kell megtérnie maga mellett. Régebben ugyan el akarták helyezni a toloncházba, de az asszony kijelentette:

— Nem megyek én oda. Adjanak egy kis helyet az árokszálon, ott is szívesebben élek!

Ott is maradt Puj Anna a disznóóban, a malacok közt. Egyetlen vágya, hogy egy kis kunyhót építhessen magának, valahol a város határában. Valószínű is, hogy ezt megengedik neki ezek után.

Egy másik helyen egy épületben, elhagyatva és leirhatatlan állapotban feküdt egy fehérszakállas nagyon öreg ember. Tyukok, libák és kacsák tipegtek körülötte és egy apró jászolnál kecskék abrakoltak. Román Kosztának hívják az öreg, hetvennyolcszötendős embert, aki valaha jobb napokat is látott. Most a várostól kap segélyt: egy hónapra 3 koronát. Ezért a pénzért egy Sas Róza nevű asszony ad neki kosztot és lakást. Igaz ugyan, hogy olyan is a lakás, meg az élelem is. De még így is jótétemény ez az öregre, akiről különben foszlányokban csüng a rongy.

Kiválóságukért országosan elismert **szólómalmainkat, Borsajtóinkat és Kútszivattyu gyártmányainkat** megfogyott készletek miatt már csak e hónapban árusítjuk engedelményel.

„Debreczeni Vasöntőde és Géplakatosság”
Raktárhely Péterfia-utca 73. szám.

A klerikálisok szekularizációja.

Részvénytársasági alapon gondolja Polónyi Géza.

Az egyházi javak szekularizációjának gondolata, ugylátszik, belépett a realitás körébe. Néhány héttel ezelőtt maga Prohászka Ottokár püspök mondotta, hogy az egyházi javak mostani szervezete tarthatatlan. Természetesen, ezt a "tarthatatlanságot" nem a szekularizációval akarják megszüntetni.

Ha már nem lehet a reform elől kitérni, — mondja a papság — csináljuk meg úgy a reformot, hogy nekünk legyen belőle hasznunk.

Hogy az miképpen lehetséges, arról a Szombat legfrissebb száma a következőket írja:

— A klerikálisok terve sz, hogy az összes holtkézi birtokok intézményes javadalmasai egy részvénytársaságba szövetkeznek a birtokaik arányának megfelelően. Ez a részvénytársaság parcellázza a birtokokot és eladja a népek. A klerikális tömegbank 25—50 éves törlesztésre adná el a parcellákat olyan amortizálással, hogy az ingatlanok először is hat százalékot jövedelmeznének kamatban, másodsor pedig olyan milliárdos tőkét tömegesenéne, amely a 25-50 éves letörlesztés, megváltás után is arányosan fejlődő jövedelmet biztosítana az intézményes javadalmazóknak.

Ez a rengeteg vállalkozás azt eredményezné, hogy a holtkézi érdekek ezentúl is függetlenül, teljes önkormányzattal rendelkeznek a javai fölött: olyan értékeké nevelné a javait, amely értékek állandó, intenzív forgathatóságukkal háromszoros kamatfelvételezt hoznának, hatalmas tökémegeivel nemcsak irányítaná a közgazdasági életet, de teljesen uralkodnék fölötté; önmagától legalább egy millió állandó klient szereznek a roppant pénzületnek és végül erkölcsi szempontból látványlag ideálissá tenné a klerikalizmust, amely formán tényleg lidhoz juttatná a népet.

Ezt a tervet illetékes helyről nyert hírszerint Polónyi Géza csinálta.

HIREK

Világos.

*

Augusztus hó 18-án lesz 62 éve, hogy Görgey Artur Világoson a Bohus-kas télyban megkötötte a békét az osztrákokkal.

Hosszu hatvankét esztendő nem tudta elfeledtetni sokakkal a közjogi frázison megépített és azóta folyton erősítgetett vádat, hogy Görgeynek eme békekötése a magyar nemzet elárulása volt. Igen, mert a történelemben és a politikában voltak mindig és vannak cselekedetek, melyeknek céljait és eszközeit illetőleg sohasem lehetnek elég pozitívek az állítások és megvédőások. Mert nincs könnyebb és kényelmesebb dolog, mint frázisokon keresztül és kellő megvilágítás hián állítani be az eseményeket hamis világításba.

Ideje lenne pedig már, ha tisztulna a politikai életben a meglátás és objektív megállapítása a történelmi következtetéseknek.

Legkönnyebb dolog a hazafiatlanság vádját kenni mindazon cselekményekre, melyek e nélkül tisztán és kétséget kizárólag azt mutatnák, ami a szemlélőnek rendszeresen kellemetlen volna.

A világon békekötés lehetett talán közjogi tévedés azok szemében, akik 62 esztendő óta folyton folyvást a hazaárulás vesszőparipáján nyargalnak, de ők ennél többet vélnek látni és a jóhiszeműséget teljesen perhorreszkálják a hírneves békekötés megalkotóitól. Ez már nem tévedés. Ez már rosszhiszeműség.

Most is divik az még nálunk: lehazafiatlanozni mindent és mindenkit, aki mást akar és másként akar, mint a patentirozott hazafiság és hazafiak.

Ezért kár bolygatni a kérdést: hazaárulás volt-e a viágosi békekötés vagy a haza egyenes megmentése? Mert az utóbbit is lehetne annyi joggal az előbbivel szembe állítani. És a hazafiatlanság átka fringáit még akkor sem volna joga ut elbrángatni.

— **A király kegyelme.** Bőséből táviratozzák: A király nyolcvanadik születésnapja alkalmából annexát ad a politikai büntetett és vétség, felségsértés, az uralkodóház tagjainak megsértése, a közrend és nyugalom ellen elkövetett vétség miatt elítélteknek a vizsgálat alatt állók ellen folyamatban lévő eljárásokat is megszüntetett. Egy augusztus tizedikén kelt legfelsőbb elhatározással 47 rabnak már elégedte hátralévő büntetését.

— **A főispán állérja.** Marosvásárhelyről jelentik: Az Erődy Sándor marosvásárhelyi főispán ügyében megalakult becsületbiróság tudvalevőleg Tisza István grófot kérte fel elnökül. Miután azonban Tisza az elnökséget most nem vállalhatta, a becsületbiróság Bornemissza Elemér bárót kérte fel elnöknek. Bornemissza az elnökséget elvállalta és mielőtt Teleky Sámuel gróf Marosvásárhelyre érkezik, a becsületbiróság megkezdi tárgyalásait. Matskássy István, a marosvásárhelyi munkapárt elnöke és Déry Zoltán és Bethlen István gróf közt fölmerült affér békés uton nyert elintézését.

— **A newyorki merénylet.** Londonból táviratozzák: Newyorki táviratok szerint a kórházi orvosok nincsenek egy véleményen. Némelyek föltétlenül szükségesnek tartják a műtétet, mások és köztük Gaynor orvos is, félnek az operációtól, mert a súlyosan sebesült polgármester gyöngye szervezetű. Ma reggel híres sebészeket fognak konzultálni.

— **Séta a vásártéren.** A debreceni országos vásár igen nagy sokadalmat csődít össze rendszerint. Már egy hét óta szakadatlanul élnek a vásártér. A látványosbódéknak és mulatságosan szórakoztató komédiáknak se szeri, se száma. Van ott nagyszerű mozi, léghinta, körhinta, céllövészeti instrumentum, kéz- és láb nélküli "esoda"-hölgy, panoráma, erőművész, meg minden másfajta, a csepürágás zsánerébe vágó művészeti produkció. Nagy is a tolongás esténként a bódék körül, no mert mindent látni és élvezni akar a kíváncsi és szórakozni szerető mindkét nembeli ifjuság. Katonák, cselédek kellemes idillt találnak különösen a léghőhinta körül. Sári és Julcsa felül a cifra hajóba, Kópecz Pista és Virtikli Bálint fizetik nagy gavallériával az ajntrét. A hajóhintáslegény pedig nagy szakértelemmel és roppant szigoruan meglóditja a hajót, melynek kicifrázott orma kevélyen hasítja a langyos esti levegőt és a kipirult leányzók ajkáról önmámoritóan elroppen a Debreczenben most divatos nótá: „Ujjé, a ligetben nagyszerű! Ujjé, a ligetben jó!

— **Huszártiszt és mánás párba.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Ferenc József lovassági laktanya lovardájában tegnap délután két óraker megtörtént annak a rendkívül érdekes afférnak a végleges elintézése, amely Aczél Istvánt és Csekonics Gyula grófot állította egymással szembe. A felek először pisztolypárbajt vívtak, majd kardra mentek igen súlyos feltételek mellett. — A párba lejofyásáról és eredményéről hamis tudósítások jelentek meg. A kardpárba mindössze harminc másodpercig tartott. — Egyetlen összecsapás volt, amelyben Aczél István a feje tetején végig, csonthártyáig terjedő vágást kapott, melynek végén a kard egy ótkoronás nagyságu bört kitépett. Ugyanez a vágás a mellén végig húzódo,

hónaljig terjedő sebet ejtett rajta, ezenkívül még a hátára is vágást kapott Aczél. A másik fél, Csekonics Gyula gróf a mellére lapos vágást kapott, amely a végén véresen kiserkent. A gróf barátai társaságában az este végignézhetette egyik ligeti varieté előadását.

— **Orvosi körökből.** Balkányi Ede dr. 1b. városi főorvos Szombaton kezdi meg szabadságidejét. Távolléte alatt Vargha Emil kerületi tiszti orvos helyettesíti.

— **Huszonötezer munkás sztrájkban.** Hamburgból jelentik: Több hajógyár 13300 hajógyári munkást kizárt a munkából, mire az összes hajómunkások huszonötezeren kimondták a sztrájkot.

— **Pénztárárvétel.** Debreczen város házipénztárában ma pénztárvizsgálat volt, ami után a pénztárt Csepő László ellenőr a szabadságra menő Komáromy Antal főpénztárostól átvette.

— **Sztrájkoló cséplőmunkások.** Aradról táviratozzák: Heumann Dezső dombóvári birtokos cséplőmunkásai sztrájkba léptek. A főszolgabíró visszakísértette őket a munkába. — Biró Albert birtokosnál husz cséplőmunkás lépett sztrájkba.

— **Razzia.** A debreczeni országos nagy vásár alkalmából a szokásos razzlát tegnap éjjel tartotta meg a rendőrség. A rendőrség emberei felkeresték a nyomor és büntanyait, az éjszakai menedékhelyeket, felkutatták az Ispotály-lapost. Mindenütt találtak kétes alakokat, akiket előállítottak. Összesen harminc gyanus alakot fogtak el, akiknek nagy része nem tudta magát kellőleg igazolni és ezeket illetőségi helyükre toloncolták.

— **Polon egy eljegyzési hírről.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A „Kőbányai Újság” nemrég a következő eljegyzési hírt közölte:

Hymen. Egy közlő, kissé nagyothalló kőbányai háztulajdonos, volt sertés-vállalkozó e hó 18-án tartja esküvőjét egy debreczeni özvegyasszonnyal.

Másnap berontott Kada Árpádhcz, a lap szerkesztőjéhez Bőszörményi Pál háztulajdonos és e szavak kíséretében: „Megfizetem a taksát az urnak!” kétszer egymáután inaultálta a szerkesztőt. Kada becsületésítés címén feljelentést tett Bőszörményi ellen, aki ma a tárgyaláson elmondta, hogy a közlőnyert sértőnek találta magára nézve és miután a szerkesztő nem akarta megnevezni a szerzőt, rajta vett elégtételeit magának. Ezután husz korona pénzbüntetésre ítélték.

— **A vászon elnevezés.** A magyar királyi szabadalmi hivatal érdekes megállapítást tett a „vászon” szó használatát illetőleg a védjegyeztesítés szempontjából. E szerint „vászon” elnevezéssel csak kizárólag lenből vagy kenderből készült árukat lehet védelelni.

— **A váltóhamisító postatiszt.** Nagy feltűnést keltett a mult évben Debreczenben, hogy Bagossy Ferenc postatiszt több rendbeli váltót hamisított. A debreczeni törvényszék büns manipulációért nyolc havi börtönrre ítélte, de 6 rendkívül ravasz módon még a vizsgálati fogságból megszökött. Kolozsvárt elespiék és visszavitték Debreczenbe. Alig hogy büntetését kitöltötte, Kecskeméten próbált szerencsét a hamis váltókkal. De itt is rajtavesztett a törvényszék most már súlyosabb büntetéssel sujtotta. Ezt azonban még nem ulti le Bagossy, mert már a fogházból ismét sikerült megszabadulni. Mint a vizsgálat megállapította, páratlan rafinériával eszelte ki és nagy ügyességgel hajtotta végre szökési tervét. A debreczeni rendőrséget táviratilag értesítették Bagossy szökéséről, amely most nagy apparátussal nyomoz utána.

— **Az igazolványos altisztek ellen.** Tolnavármegye közönsége föliratot intézett a honvédelmi miniszterhez, hogy ama rendeletével szemben, amely az igazolványos altiszteknek a törvényhatósági szolgálatban való alkalmazásnál elsőbbséget kíván biz-

tosítani, azt óhajtja, hogy az altisztekről a katonai létszám keretében maga a honvédelmi miniszter, illetve az állam gondoskodjék. Kapjanak az altisztek jobb fizetést, helyezzék őket jobb viszonyok közé, akkor nem lépnek ki a katonaságtól. Az pedig, hogy régi polgári hivatalnokok háttérbe szoruljanak az igazolványos altisztek miatt, azt nagy méltánytalanságnak mondja a felirat. Ezt a felterjesztést, amelyet pártolás égett küldött még Debreczen városához Tolnacsapó alispánja, ma tárgyalta a jog- és pénzügyi bizottság és azt egyszerűen tudomásul vette.

— **Felakasztotta magát.** Varjas Károlyné a Timár-utca 52. szám alatti lakásán felakasztotta magát. Gyógyíthatatlan betegsége és nagy nyomora kergette a halálba. Régóta tüdővészben sorvad és 7 élő gyermekével a legnagyobb nyomorban élt. Férje Nagylétán cipészegéd. Az öngyilkos asszonyt beszállították a kórházba, ahol azt hiszik, hogy pár nap alatt felgyógyul.

— **Ajánlat telekvételre.** Dalmi József és gyermekei följárnították a városnak megvételre a libekertben fekvő 385 négyszögöl telkét öt négyszözlényként tíz koronáért.

— **Arany Bika Mulató.** A Vasárnapi és Hétfői előadások a koloszsztalis sikerű műsor bucsuját jelentik. Már csupán 3 este lép fel a népszerű primadonna, Keleti Juliska, ki új szonzeit percekig tartó tapasz és ovációk mellett adja elő. A Hétfői előadás keretében bucsuznak a műsor kipróbált erősegei: The Millets Angelus ének-quartett, Sisters Lilians brazíliai táncduett, Virág Sári cabaret művésznő, Eurydice empire táncosnő, Les 4 Floridas táncosport és Kovács Andor, ki különösen a városszerte emlegetett irodalmi paródiáival arat nagy sikert. Az előadások 9 órákor kezdődnek.

— **A költségvetés előkészítése.** Fő városi tudósítónk jelenti: Az egyes miniszteriumokban lázasan folyik a munka a jövő évi költségvetés előkészítésén. A kereskedelmi miniszteriumban holnap fejezik be a budget összeállítására vonatkozó tárgyalásokat a Hieronymi Károly kecskedelmi miniszter vasárnap Maribadba utazik több heti úddülésre. A többi miniszteriumban is már vége felé közelednek a költségvetési munkálatok, a melyeket aztán az illető miniszterek átszámolják a pénzügyminiszternek. A pénzügyminiszteriumban állítják össze azután az egész költségvetés tervezetét, amelyet véglegesen a legelső őszi minisztertanácson állapítanak majd meg. Lukács László pénzügyminiszter a költségvetést a legelső ülésén egyiken terjeszti be a Házba s ugyanakkor mondja el exposé-ját is.

— **Plakett kiállítás!** Antalffy József könyvkereskedő üzletében plakett kiállítást rendezett. Díjtalanul megtekinthető bármikor.

— **A cséplőgép halottja.** Zalaegerszegről jelentik: Mándy József eszterházi földműves a cséplésnél együtt dolgozott László Ilona munkásnővel. A cséplőgép javában működött, mikor Mándy tréfából egy kéve gabonával megdobta a leányt. A leány az erős ütéstől belesett a cséplőgép dobjába, amely összezúzta és a szerencsétlen teremtés szörnyethalt. Mándyt a csendőrség letartóztatta.

— **A mai nap halottal.** A mai nap folyamán a debreczeni állami anyakönyvi hivatalban a következő halálesetet jelentették be: Balog Mária református 2 napos, Molnár Sándor református 3 hónapos, özv. Kovács Lajosné Rácz Erzsébet református 25 éves, Busi Róza református 2 éves, Zs. Nagy Erzsébet Szabó Jánosné református 58 éves, Bakos Gábor református 40 éves, özv. Jákó Mihályné Tóth Mártha református 83 éves, Nagy Sándor református 11 hónapos.

— **Tanuló felvétetik** Thaisz Arthur könyvtészetbe és nyomdájába Piac-utca 7.

— **Városunk** legtekintélyesebb orvosai elismerik, hogy legjobb *sérvkötők, haskó-*

tők, hátegyenesítők, gumiharisnyák orthopéd és betegápolási cikkek Schön Sándor kezlyű, kötszer és orvosi műszertárában kap hatók. Debreczen Piac-u. 12.

— **Mindennemű** könyvkötések, bőrdíszmunkák, reklám-cikkek stb. Antalffy Ferencz könyvkötészetében készíttetnek Piac-utca 81.

Legsolidabb alapon álló Elsőrendű új órás ékszerüzlet és műhely Sándor Ármin

DEBRECZEN

Piac-u. 41. (Dréher sörcsarnok mellett.)

Prima briliántok! — Preczisz órák! Gazdag választéku ezüst raktár!

Eddig nem létezett olcsó árak!

Órajavítások, ékszer alakítások kiváló gondtal, legolcsóbban.

Törvénykezés.

A karddal szerelmeskedő rendőr.

Elítélték régi bűnéért.

Alig néhány héttel ezelőtt emlékeztünk meg Faragó Sándorról, a 98. számú szerelmes szivű rendőrrel, aki hivatalos hatalmával s a rendőri egyenruha preptizsével valóságos nőhódító hadjáratokat folytatott. Nem egyszer azonban ott, ahol a szerelmes szó nem használt, kardot rántott.

A garzdálkodó körendőrt a mult hetek egyikén tartóztatták le, amikor éjszaka behatolt egy munkás ember lakásába s az ott egyedül lévő asszony ellen követett el merényletet. Ugyanakkor éjjel Faragó két testvérével megtámadott az utcán egy embert és azt véresre verte és szurkálta a három jómádár. Azóta a kilencvenhármas, a kit már levették a fogházban ül. Innen kísérték föl ma a törvényszék elé, amely Faragó fölött egy régebben elkövetett bűne miatt mondott ítéletet.

Ez év január 17-én ugyanis Faragó megtámadta Varga Mihályné született Sándor Máriát, aki korán reggel a kefégyárba igyekezett. Szerelmi ajánlatokkal ostromolta a nőt s hívta, hogy jöjjön vele. Amikor látta, hogy Vargáné nem enged a felszólításnak, a rendőr előbb a bünyűi osztályhoz, majd a lelenházhoz akarta kísérni. Vargáné azonban, amikor lakottabb városrészbe értek, futni kezdett s így elmenekült az öt ostromló rendőr elől s később föl is jelentette.

Faragó ma azzal védekezett, hogy akkor nagyon ittas volt. A tanúk azonban az ellenkezőt igazolták. A törvényszék Faragót személyes szabadság megsértésé miatt nyolc napra fogházra ítélte, ami ellen az ügyész súlyosítás végett föllebbezést jelentetett be.

— **Bírák szabadságon.** A debreceni kir. törvényszéknél a mai napon kezdtek meg szabadságukat Tóth Aurél, Ujfalu József, Horváth István. Szabadságról tértek vissza Hoffmann József táblabíró és Nagy Kálmán törvényszéki bíró.

Huszár a törvényszék előtt. Strilyó Mátyas Péter debreceni huszárezred közlegénye a mult év október havában még mint béres szolgált Hajduböszörményben. Egy alkalommal összeveszett egyik cselédjével, Zimányi Istvánnal, akit késsel úgy mellbeszurt, hogy ez súlyos sérülést szenvedett. A debreceni törvényszék ma vonta felelősségre Strilyót, akit súlyos testisértés büntetért a bíróság hét havi börtönrre ítélte. A királyi ügyész súlyosításért felebbezett.

Regény-Csarnok, Falun.

(4.) Irta: Guy de Maupassant.

A koros anya éppen kötényeit mosta, a már beteges apa a tüzhely mellett szunynyadt. Mindketten felkapták fejüket, mikor a fiatal ember felkiáltott:

— Jó napot apám! Jó napot anyám! Riadtan fölemelkedtek. A parasztságony bámulaában a vízbe ejtette szappanját s hebegve szólt:

Te vagy az gyermekem? Te vagy az gyermekem?

A fiatalember átkarolta és megölelte, miközben ismételte:

— Jó napot, anyám!

Az öreg férfi, egész testében remegve, de azzal a nyugalmommal, melyből soha ki nem zökken, így szólt:

— Hát merőttél, Jean?

Mintha legföljebb egy hónappal ezelőtt látta volna utoljára.

És mikor alaposan kicsevegték magukat, az öreg szülők persze körülvezették fiukat a faluban, hogy fűnek-fának megmutogassák s elvitték a maiherhez, a járásbíróhoz, a paphoz, a tanítóhoz. Karszika a közből állt s látta őket elhaladni a viskó előtt.

Este, vacsora közben így szólt az öregekhez:

— Mán meg kell mondani, hogy kendtek elég ostobák voltak, mikor el engedték vinni a Vallin gyereket.

Az anya csökönnyösen válaszolt:

— Nem akartuk eladni a gyerektünket. Az apa hallgatott. A fiu újból kezdte:

— Nem lett volna valami nagy szerencsétlenség ha ilyenformán eladtak volna.

— Tán csak nem veted a szemünkre, hogy megtartottunk?

A fiatalember durván válaszolt:

— Igenis, a szemünkre vettem, mert hájfejűek voltak kendtek. Az ilyen szülő balsorsa a gyermekének. Kendtek megérdemelnék, hogy faképnél hagyjam.

A szegény asszony belesirt a tányérjába. Könnye dusan patakzott, miközben levesét kanalazta s a leves felét is elcsorgatta, mikor sirva így szólt:

— Jobb, ha az ember megöli magát, mihá gyermekét fölneveli!

Az elvetemült fiu tovább ordított:

— Inkább ne születtem volna, mintsem a kendtek fiának. Ezzel az étellel torokig vagyok. Mikor megláttam azt a másikat, fölfört a vérem s így szóltam magamhoz:

— lám, most te lebe'nél annak a helyében!

Aztán fölemelkedett.

— Jobb, ha elmegyek innen, mert reggeltől estig úgy is csak szemrehányást tennek kendteknek.

A két öreg lesujtva, némán, könyes szemekkel állt előtte.

— Igazán ostoba gondolat volt kendtektől. Jobb is lesz, ha máshol keresem a kenyeremet.

Ajtót nyitott. Kivülről vidám lármá halatszott be. Vallinék ünnepelték visszatért gyermeküket.

Ekkor Karszika nagyot topantott lábával s odakiállított szüleinek:

— Hájfejűek!

Azután eltűnt az éjszakában.

— VEGE —

Uj női divatszalon Debreczenben.

As intelligens hölgyek figyelmébe ajánlom **Dégenfeld tér 4. szám** alatt ujonnan berendezett

női divat-szalonomat,

ahol mindenkor a legújabb francia- és angol divat szerinti női ruhák és toilletek a legdisztigváltabb izlésnek megfelelően készülnek.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel
Csengeri Julla.

Megbízható, ügyes, élénk fiatal ember előkelő állást nyerhet.

Azonnali belépés.

➔ Eddigi működés igazolandó. ◀

Czím a kiadóban.

A hölgyek érzékeny arczbőre

főleg kirándulásoknál és utazásoknál stb. a forró évadban izzadság kiválasztása, por és rovarszurások által károsan befolyásoltatik. Mind ez esetekben az általános ismert **Corsini-féle** piperszer

„EAU DE FLORENCE“

valóságos jótét-ménynek bizonyult. Ha ve e zsebkendőnket megnedvesítjük és arczunkat tisztítjuk, az idegek felfrissülnek, a bőr pedig sima és fehérré válik.

A szépség ápolása sétatöbzen!

Egyszerű és radikális.

Hazajövet után el ne feledjük Eau de Florence-vel mosakodni.

Kapható minden e szakmába vágó üzletekben.

The Corsini Parfümery Company

Barden & Comp. Wien VI. Stumpergasse 47.

Ujje Ujje

Debreczenben [aj de jó]

Van itt Orosházi kenyér

O be jó

Ujje: Ujje:

Orosházi kenyér

az én mindenem

Mert kapható olcsón mindég frissen az Orosházi fő és fiók üzletében.

Gyártelep Széchenyi-u. 49. Telefon 793.

Városi raktár Simonfi-utca 2. Telefon 32.

Fióku zleték: Szentanna u. 60. Bocskai-tér

1. sz. (Czegléd-ház) Bethlen-utca 29. sz.

(Gyártelep-ház)

Bartermelők, szeszgyárosok és nagykereskedők figyelmébe.

A mechanikai erőre berendezett **Alföldi hordógyár részvénytársaság** ajánl szlavoniai és magyar tölgyfából gyártott elsőrendű

hordókat

25 litertől 10 000 liter nagyságig.

Gyártmányaink különös előnye: **Precíz munka és a hordók gözöltetése**, a mely által a csersav eliminálódik és az égetés mellőzésével a hordók tartósabb és erősebb. — Kisebb rendelések is eszközöltetnek.

Gyárunkat az érdekeit közönség bármikor megtekintheti, ahol kellő felvilágosítással szolgál

Gyártelep és iroda Ispotály-tér. Telefon 617.

Évi termés 100.000 hectoliter.

Egy igen csinos

kis terjedelmet elfoglaló rendkívül jó

légszesz motor

4 lóerőre, rezerva hengerrel és dugattyuval

igen olcsón eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

Legolcsóbb kölcsönök bekebelezés mellett vagy anélkül Központi Bank mint Szövetkezet

(Piacz u. 65. Czégely-ház) debreczeni pénzügyintézetnél.

Bekebelezéses kölcsönöknél minden 1000 korona tőke után hetenként 2 korona törlesztendő.

Váltó és folyószámla kölcsönök azonnali kifizetés mellett.

10 év alatti fizetendő tisztviselő kölcsönök kezések nélkül is.

Olcsó törlesztéses és építkezési kölcsönök.

Iparos kölcsönök nyers anyagra és készárukra előlegképpen.

**A közönség előnyére a Központi Bank mint Szövetkezet
1910. évi július 1-én**

uj, 4 és fél évre terjedő évtársulatot alakított,

melynek folytán az év második felében igényelt kölcsönöknél nem kell hat, nyolcz hónapra visszamenőleg a heti fizetéseket és késedelmi kamatokat levonni, s ez a felekre lényeges kamatmegtakarítást jelent.

Mindeféle felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

Központi Bank mint Szövetkezet Piacz-u. 65. (Czégely-ház.)

IGAZGATÓSÁG:

SZÁVAY GYULA, elnök.

ÜGYVEZETŐ-INTÉZŐSÉG:

Kerekes Géza, Klein Ignác, Vecseházy Leitner Gyula,
dr. Szikszói Szabó László.

Bleyer Mór, Hoffmann Sándor, Publig Ernő, Debreczeni Jenő, Körner Adolf,
Paskás Károly, dr. Galánffy János, Lichtblau Albert, Sinka Sándor.

JOGTANÁCSOS:

dr. Keresztesi Kiss József.

Uri lakás kiadó.

Miklós-utca 22. szám alatt egy modern

utczai uri lakás

mely áll 2 utczai, 3 udvari szoba és hozzátartozókból, fel van szerelve igen szép gázluszterekkel 1910. november 1-től kezdve

kiadó.

Ertekezhetni ugyanott a füszerüzletben.

Apró hirdetések.

Minden szó 5 fillér.

Levelezés.

„Csak's előkelő” jellegre levelek vannak a lap kiadóhivatalába.

Betöltendő.

Jó házból való fiu tanulónak felvétetik Blatner József üveg üzletébe Csapó-u. 1.

Házmesternek gyermeten házaspár felvétetik Iskola-utca 8.

Varró és tanuló lányok azonnal felvétetnek Dégenfeld-tér 4. I. emelet.

Gyermektelen házaspár házmesternek felvétetik Simonyi ut 10.

Teljes ellátással vagy fizetéssel tanuló keresztek fűszer üzleibe. Szent-Anna-u. 39.

Adás-vétel.

28 krajczárért fejfel férfi vagy női harisnyát Benyáts Emil villanyerőre berendezett harisnyagyára. Debreczen, Tiszapalota

Ha nincs pénz és szüksége van, vászon asztalterítő, szövet és csipke-függöny, fülő és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női fejtők, kész férfi fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próba bevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon.

Hites izü kövérvidéki aszalt gombát különként 3 20 fillérért szá lit bérmentesen Vojth Simon Nagysomkut.

Egy jókarban lévő, finomabb (nickelezett) copirrés megvételre keresztek. Ozim a kiadóban.

Két jó karban levő vasígy sodrony betéttel olcsón eladó. Roth József kir. hercege-utca 52.

Hüvelyes-utca 10. sz. ház eladó. Értekezhe ni ott a tu'ajdonosnál.

Egy korcsma igen jó helyen, kitűnő forgalommal, biztos megélés és, házzal együtt eladó. Ungár Ignác, Nagyiván (Heves-megye.)

Lakás.

Údvari szoba csinosan butorozva azonnal kiadó Iskola-utca 8.

Egy csinosan butorozott szoba 1 vagy 2 ur részére azonnal kiadó József kir. hercege-utca 20. szám alatt.

Különféle.

Szép csak az lehet, ki Mauthner

„Lillom-crémjót” használja. — Vételnél Mauthner névre ügyeljünk. Kapható Arany-Angyal gyógyszerár Debreczen, Piacz- és Szent-Anna-utca sarok.

Elsőrendű agyagból készült

vályog

bármilyen nagy mennyiségben kapható Kúlsó-vásártér 10. és Lindenfeld J. Jenő fűszer kereskedőnél is megrendelhető.

Megnyilt

a „KORONA” gőzkenyér-gyár.

Tessék mindenütt

„KORONA” kenyeret kérni.

Megrendelhető

A gyár irodájában Telefon sz. 825. Fried és Löwenheim Piacz-u. 72. Városi raktár Sas-utca Telefon sz. 845. és Hatvan-u. 16. Dr. Hütter ház.

és minden fűszer és vegyes kereskedésben.

Törlesztéses kölcsönöket

földbirtokra és bérházakra

a legelőnyösebb feltételek mellett

engedélyez az

Általános Forgalmi Bank

Részvénytársaság

Debreczen, Piacz-utca 68. sz.